

Мирні зібрання

Статистичний аналіз

судових рішень щодо заборони мирних зібрань
2006-2018

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

український
центр
суспільних
даних

Статистичний аналіз судових рішень щодо заборони мирних зібрань 2006-2018

Український центр суспільних даних, 2019

Зміст

- 3 **Право на мирне зібрання**
- 4 **Правове регулювання права на мирне зібрання**
- 5 **Проблема радянської спадщини**
- 6 **Судові рішення з питань мирних зібрань**
- 9 **Регіональний вимір**
- 11 **«Обмеження» та «не обмеження»**
- 15 **Обмеження мирних зібрань у регіонах**
- 18 **Політичні партії**
- 20 **Радянська спадщина**
- 25 **Висновки**
- 26 **Методологія**

Над дослідженням працювали:

Андрій Горбаль, Український центр суспільних даних
Ренат Насрідінов, Український центр суспільних даних
Іван П'ятак, Центр демократії та верховенства права

Ця публікація була здійснена за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Нове правосуддя». Погляди авторів, викладені у цьому виданні, не обов'язково відображають погляди Агентства США з міжнародного розвитку або уряду Сполучених Штатів Америки.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

український
центр
суспільних
даних

socialdata.org.ua

+38044 331 7832

Грудень 2019

Право на мирне зібрання

Поняття «мирне зібрання» включає в себе будь-які заходи, що проводяться у публічному місці у формі зборів, мітингів, демонстрацій, пікетувань, акцій, походів або в будь-яких інших не заборонених законом формах для вираження особистої, громадянської або політичної позиції з будь-яких питань.

Право мирно збиратися є одним із найголовніших прав у будь-якій державі, реалізація якого громадянами дозволяє змінювати хід історії. Приклад України практично підтверджує вказане твердження, оскільки масові акції протесту вже тричі кардинально змінювали історію нашої держави.

У 1990 році в Україні відбулися акції протесту, які отримали назву Революції на граніті, внаслідок якого пішов у відставку керівник уряду та не відбулося підписання нового союзного договору у складі Радянського Союзу. Протести у 2004 році проти масштабних фальсифікацій результатів президентських виборів (Помаранчева революція) призвели до скасування результатів виборів та перемоги опозиції.

Протягом 2013-2014 років відбулися події Революції Гідності, яка призвела до переорієнтування зовнішньополітичного курсу держави, переосмислення комуністичного минулого, започаткування численних реформ тощо.

Окрім того, між цими доленосними для країни подіями відбувалися та відбуваються тисячі інших мирних зібрань загальнодержавного та місцевого рівня. У кожному з цих випадків органи влади, як мінімум, мусять реагувати на думку суспільства. При цьому в історії України є чимало випадків не тільки реакції, а й виконання органами влади вимог громадян, які вийшли на акції протесту.

Таким чином, право на мирне зібрання для України є базовим правом, яке дозволяє забезпечувати реалізацію інших прав та впливати на політику держави. У зв'язку із цим важливо оцінити статистично наскільки суди захищають або навпаки обмежують реалізацію права на мирне зібрання.

Правове регулювання права на мирне зібрання

Стаття 39 Конституції України гарантує, що громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку — з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Схожі положення містяться і в положеннях статті 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 21 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та інших міжнародних актах, які були ратифіковані Україною

При цьому слід зауважити, що наразі закону, про який говорить Конституція України, немає. Тому власне правове регулювання обмежується лише вказаними актами, що на практиці обертається обмеженнями права на мирне зібрання з боку органів влади.

Враховуючи, що проміжок часу між сповіщенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування та мирним зібранням є зазвичай не надто великим — розгляд справ щодо обмеження реалізації права на мирне зібрання має відбуватися протягом розумного терміну, що і закріплено в Кодексі адміністративного судочинства України — «справа про заборону або встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань вирішується судом протягом двох днів після відкриття провадження у справі, а в разі відкриття провадження менш як за два дні до проведення відповідних заходів — невідкладно» (ст. 205).

Проблема радянської спадщини

Обмеженість правового регулювання мирних зібрань лише Конституцією України та міжнародними актами на практиці призводить до значних обмежень цього права з боку органів влади.

Часто органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та судами з метою обмеження мирних зібрань застосовувався Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР» від 28 липня 1988 року № 9306- . Цим указом передбачалось обов'язкове подання заяви про проведення мирних зібрань не пізніше ніж за десять днів до запланованої дати проведення таких зібрань.

При цьому вказаний вище указ не повною мірою відповідав вимогам Конституції України, оскільки передбачав дозвільний порядок проведення мирних зібрань, а не шляхом сповіщення.

У 2013 році Європейський суд з прав людини у справі «Веренцов проти України»¹ встановив, що вказаний Указ був призначений для абсолютно інших цілей, а саме — надання органами влади засобів для висловлення своїх поглядів на користь певної ідеології лише деяким категоріям осіб, що саме по собі є несумісним з самою суттю свободи зібрань, що гарантується Конституцією України.

Лише у 2016 році Конституційний Суд України визнав² Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР» від 28 липня 1988 року неконституційним.

У зв'язку із цим важливо статистично оцінити наскільки суди застосовували вказаний Указ, який несумісний із Конституцією України, для обмеження права, яке гарантоване цією ж Конституцією.

¹ Справа «Веренцов проти України» (Заява № 20372/11), https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_945/print1481201059579060

² Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини п'ятої статті 21 Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації" (справа про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій), <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-16>

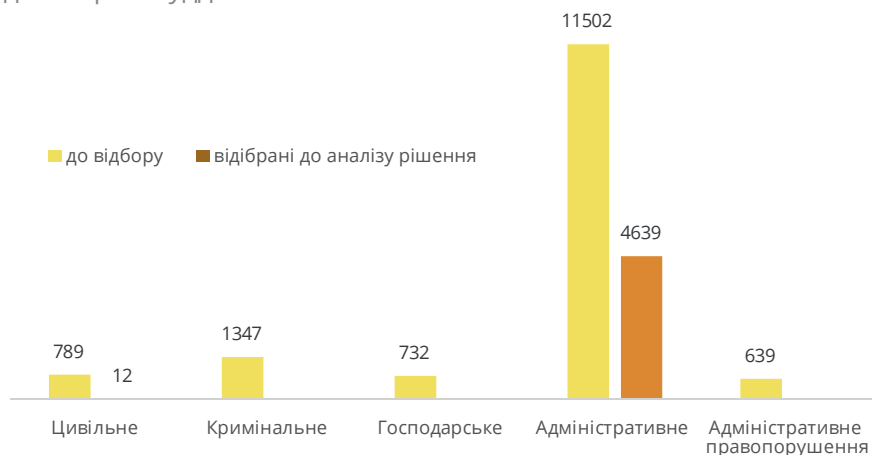
Судові рішення з питань мирних зібрань

На етапі попереднього відбору для подальшого аналізу було завантажено 15009 файлів рішень по наступним видам судочинства: адміністративне, кримінальне, цивільне, господарське, адмінправопорушення.

Діаграма 1

Кількість судових рішень, відібраних до аналізу

розподілені за видами правосуддя

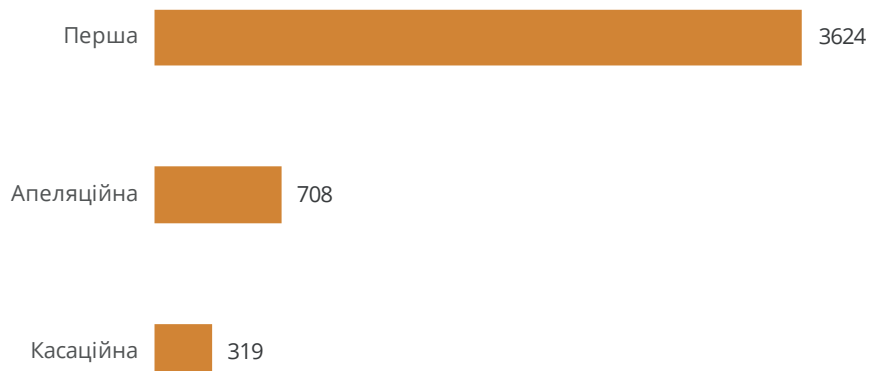
За результатами аналізу було виявлено, що трохи більше, ніж 2/3 отриманих судових рішень текст яких містив слова «мирні» та «зібрання» в усіх формах (10358), стосуються розгляду справ, що не стосуються предмету дослідження, а є рішеннями по справах щодо: стягнення коштів, пенсійного забезпечення та субсидій, питань громадянства та міграційної служби, грошової компенсації та захисту честі і гідності, піклування та опіки, спадщини, перевірок різними державними інспекціями та службами (ДАБІ, ДФС, Укртрансбезпека та ін.), скасування держреєстрації, інші.

Всього у Єдиному державному реєстрі судових рішень вдалося виявити 4651 судові рішення, що стосувалося обмеження права на мирні зібрання..

Діаграма 2

Розподіл судових рішень за інстанціями ухвалення

2006-2018 рр.

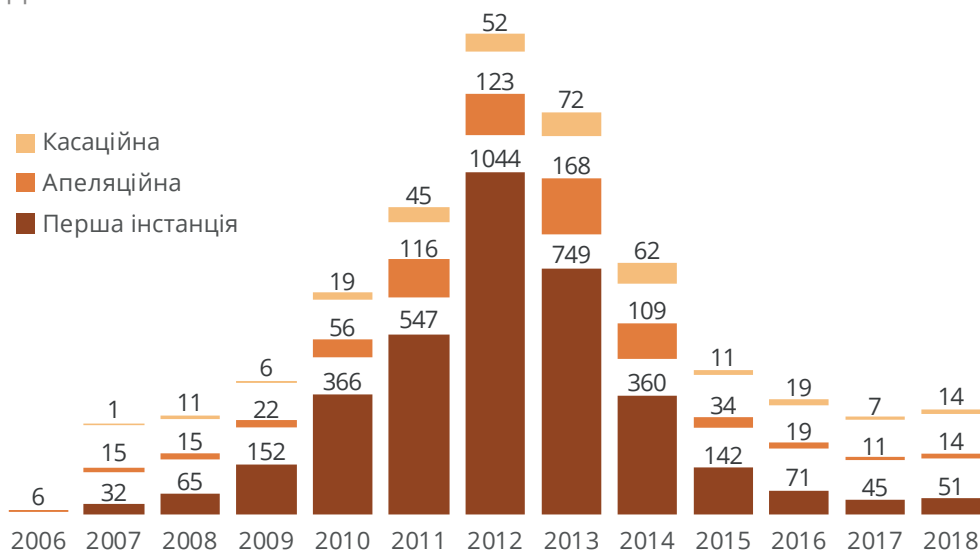
При цьому, загальна кількість рішень, винесених у різних інстанціях, розподілилася за роками таким чином:

Втім, наявність у масиві даних дати ухвалення рішення дозволяє зробити ще детальнішу розбивку, наприклад за місяцями.

Діаграма 3

Розподіл судових рішень за інстанціями ухвалення та роками

2006-2018 рр.

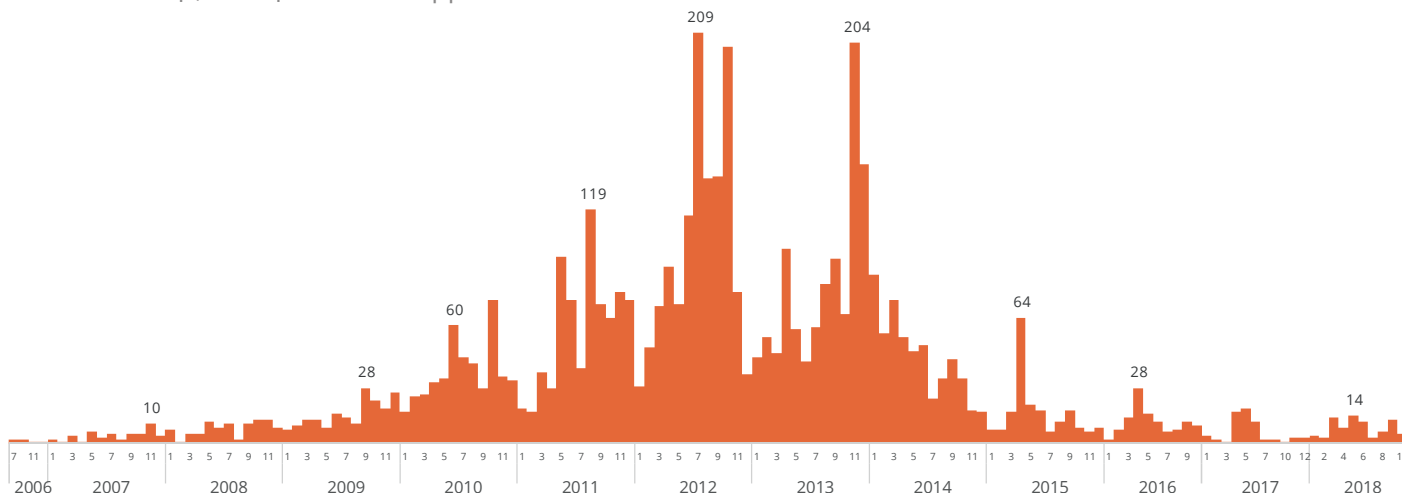

Загалом, у першій інстанції відбулося два значних сплески рішень, що стосуються мирних зібрань — у 2012 році, та наприкінці 2013 (Євромайдан / Революція гідності).

Діаграма 4

Розподіл судових рішень за часом ухвалення

всі інстанції, місяці 2006-2018 рр.

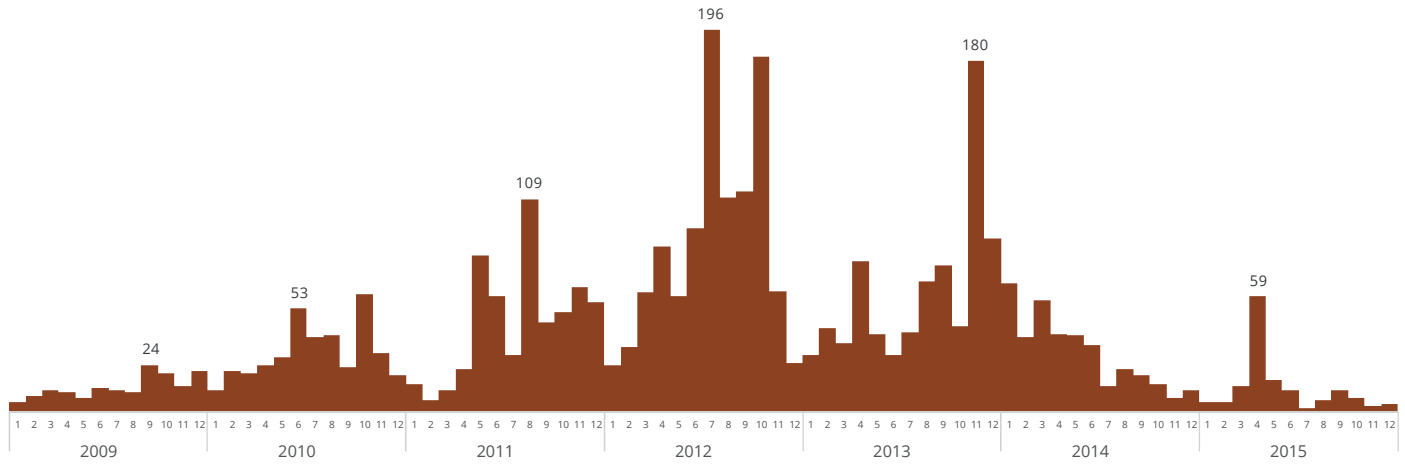

В апеляційній інстанції слід відзначити особливий сплеск рішень у грудні 2013 року (які теж можна пов'язати із подіями щодо Євромайдану).

Діаграма 5

Розподіл судових рішень за часом ухвалення — перша інстанція

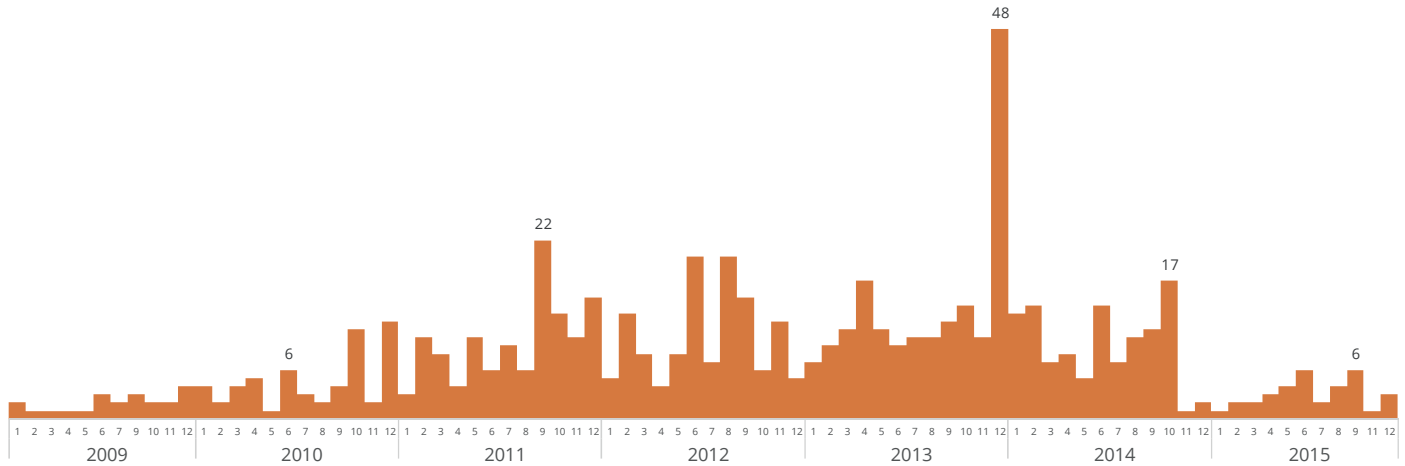
місяці 2009-2015 рр.

Діаграма 6

Розподіл судових рішень за часом ухвалення — апеляційна інстанція

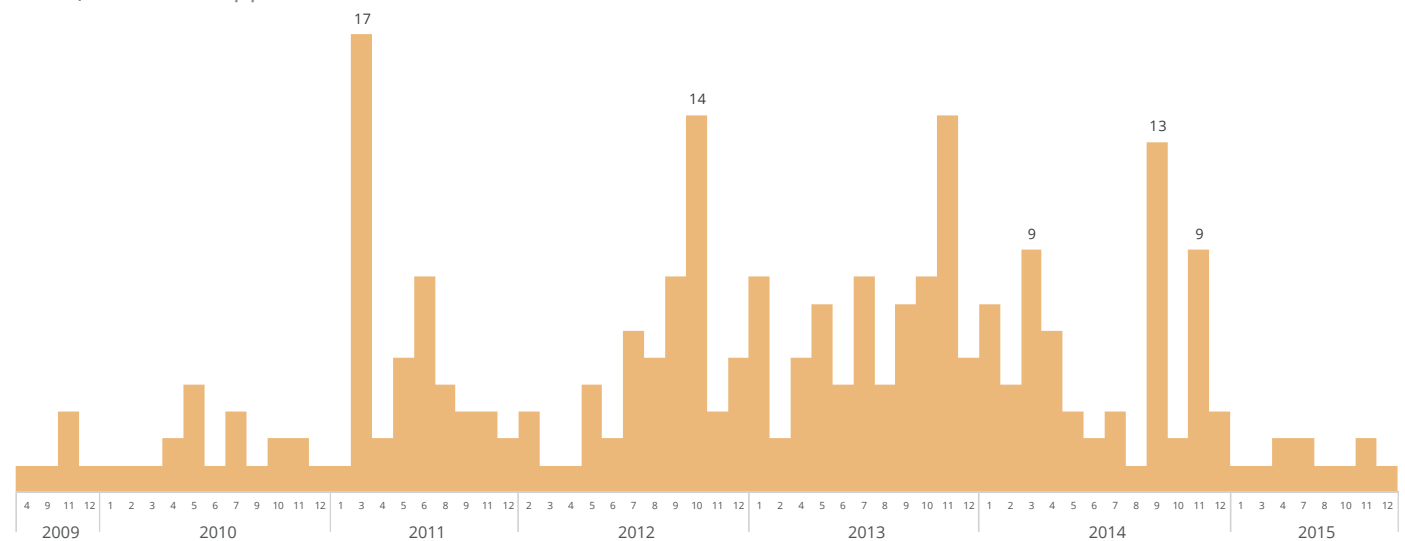
місяці 2009-2015 рр.

Діаграма 7

Розподіл судових рішень за часом ухвалення — касаційна інстанція

місяці 2009-2015 рр.

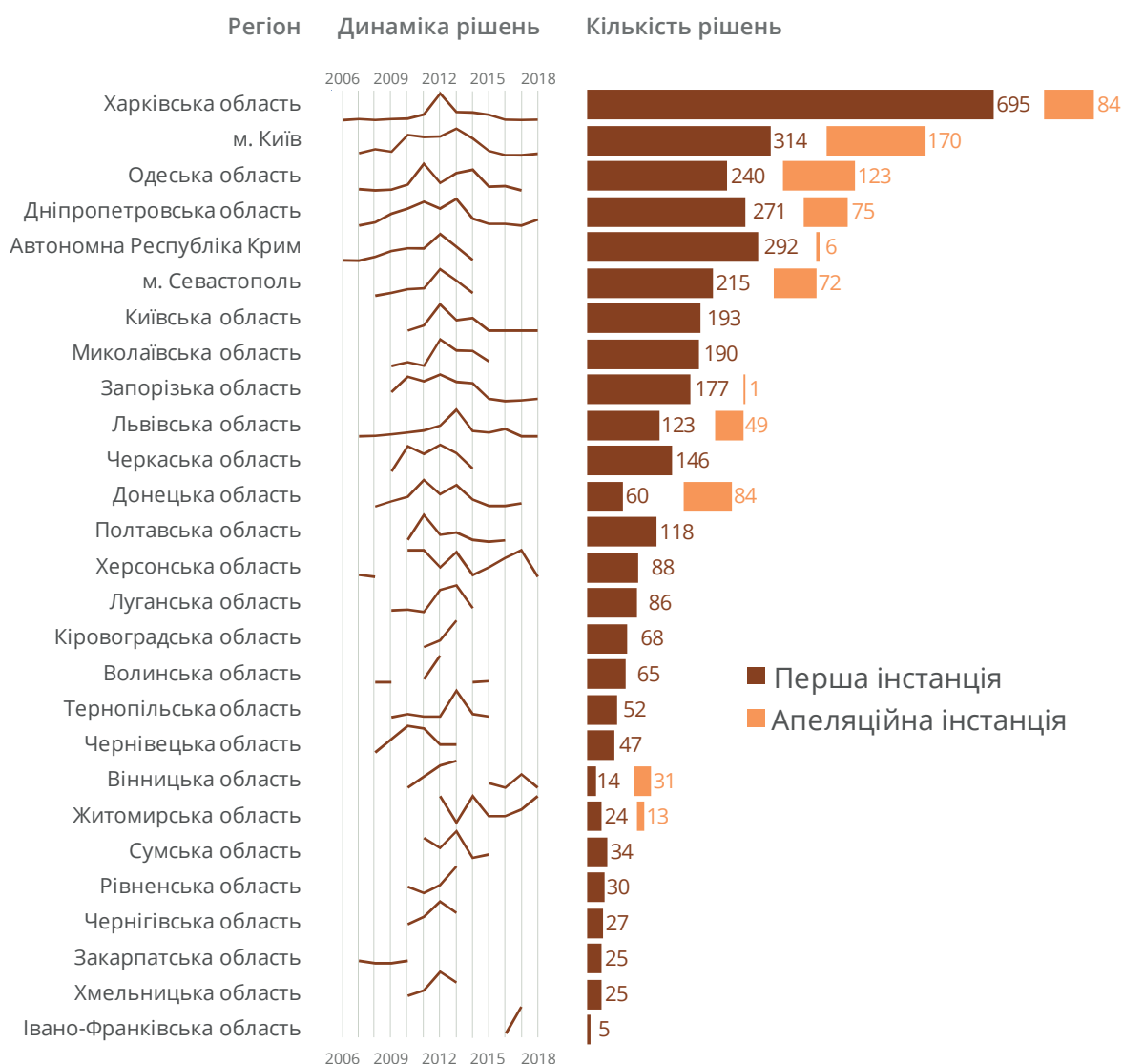
Регіональний вимір

У регіональному розрізі, найбільше рішень щодо мирних зібрань було у Харківській області (779 — перша інстанція та апеляційна разом), найменше — в Івано-Франківській (5).

Діаграма 8

Динаміка та кількість рішень, ухвалених у різних регіонах

Перша та апеляційна інстанції разом, 2006-2018 рр.

На наступній сторінці представлено додаткові діаграми, для регіонів, де було найбільше ухвалено рішень щодо мирних зібрань: Харківської та Дніпропетровської областей, м. Києва та Автономної республіки Крим.

Діаграма 9

Динаміка рішень, ухвалених у певних регіонах України

Перша та апеляційна інстанції разом, 2006-2018 рр.

«Обмеження» та «не обмеження»

Усі 4651 рішення, що були ухвалені судами першої, апеляційно та касаційної інстанцій протягом 2006-2018 рр, розподілилися за суттю своєї резолютивної частини таким чином.

Діаграма 10

Розподіл рішень за типом резулятивної частини

Всі інстанції, 2006-2018 рр.

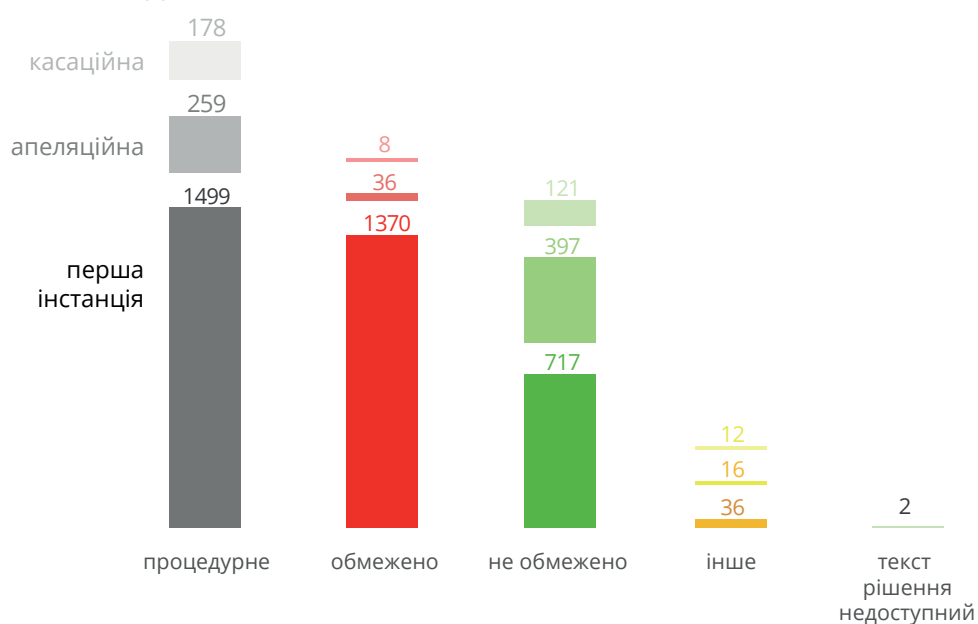

До категорії «процедурних» рішень, яка є найчисельнішою, потрапили рішення, що стосуються відкриття провадження, відмову у відкритті провадження, рішення про початок та закінчення підготовчого провадження тощо. Природно, що їх кількість буде значною, оскільки на кожне рішення про обмеження (або не обмеження) мирного зібрання припадає декілька процедурних рішень. При цьому, майже половина усіх рішень щодо не обмеження мирних зборів («позитивні» рішення) були ухвалені у апеляційній чи касаційній інстанціях.

Діаграма 11

Розподіл рішень за типом резулятивної частини та інстанціями

Всі інстанції, 2006-2018 рр.

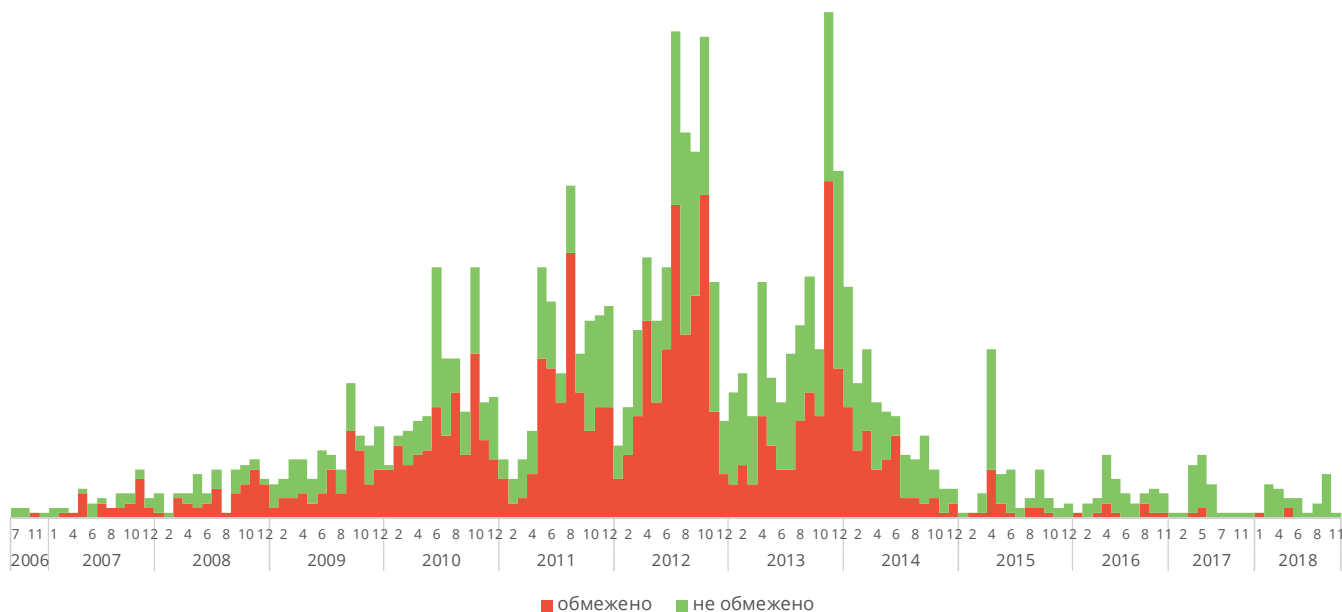

У подальшому аналізі буде розглянуто розподіл умовно “позитивних” (право на мирне зібрання не обмежено) і “негативних” (право на мирне зібрання обмежено) рішень. За часом ці рішення розподілилися таким чином.

Діаграма 12

Обмеження чи не обмеження мирних зібрань, всі інстанції

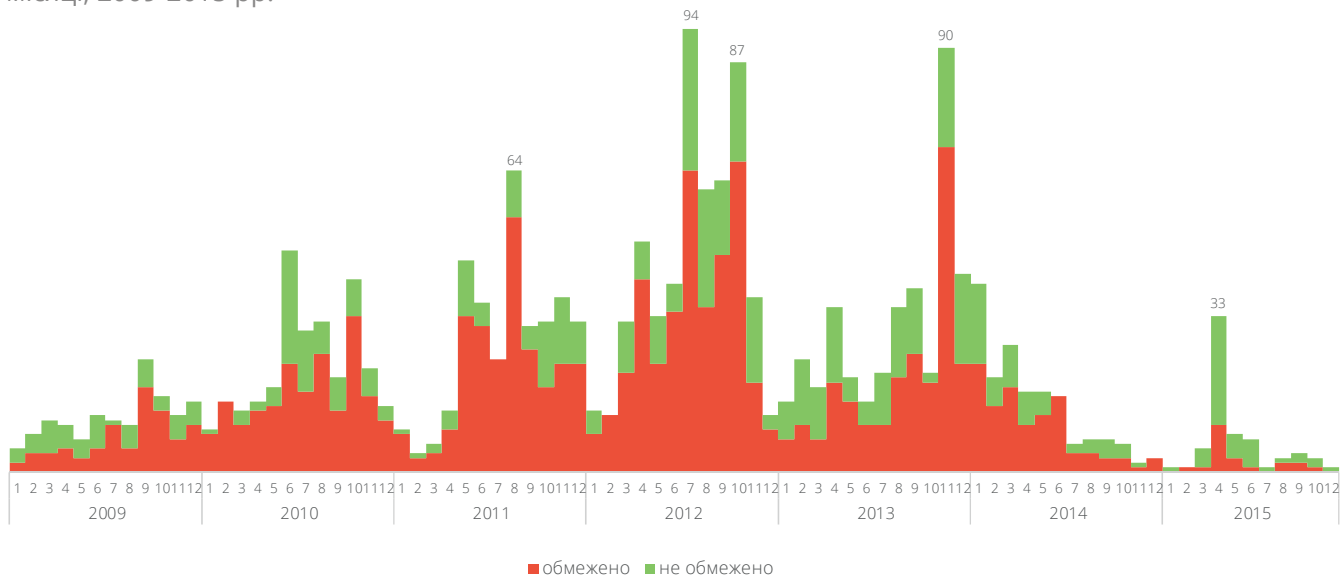
місяці, 2006-2018 рр.

Діаграма 13

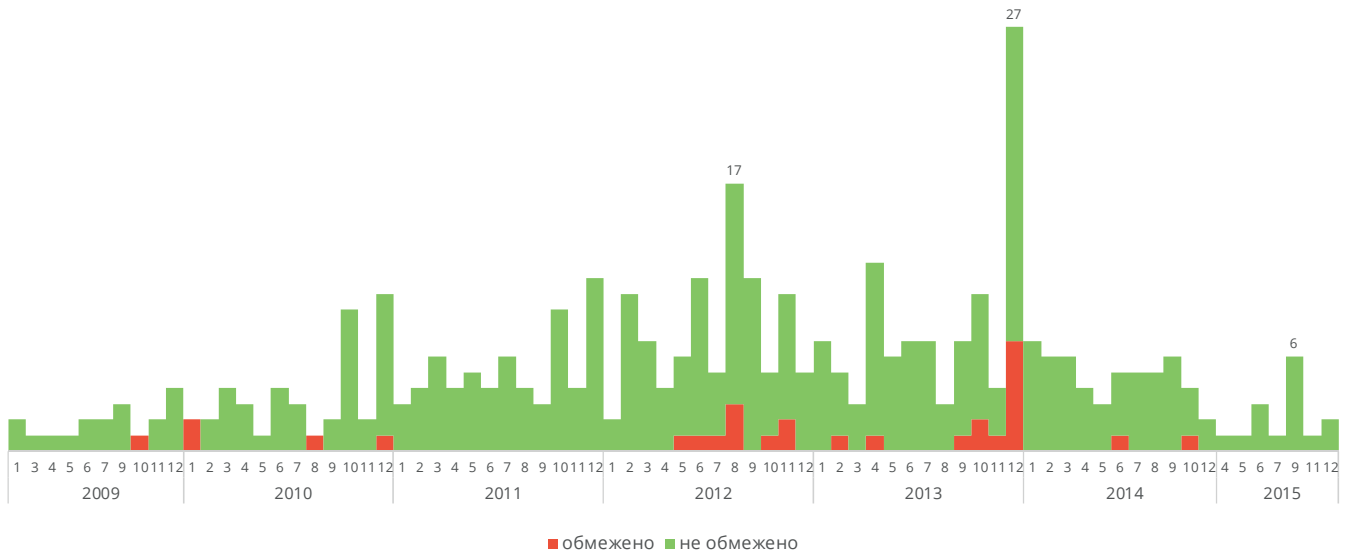
Обмеження чи не обмеження мирних зібрань, перша інстанція

місяці, 2009-2015 рр.

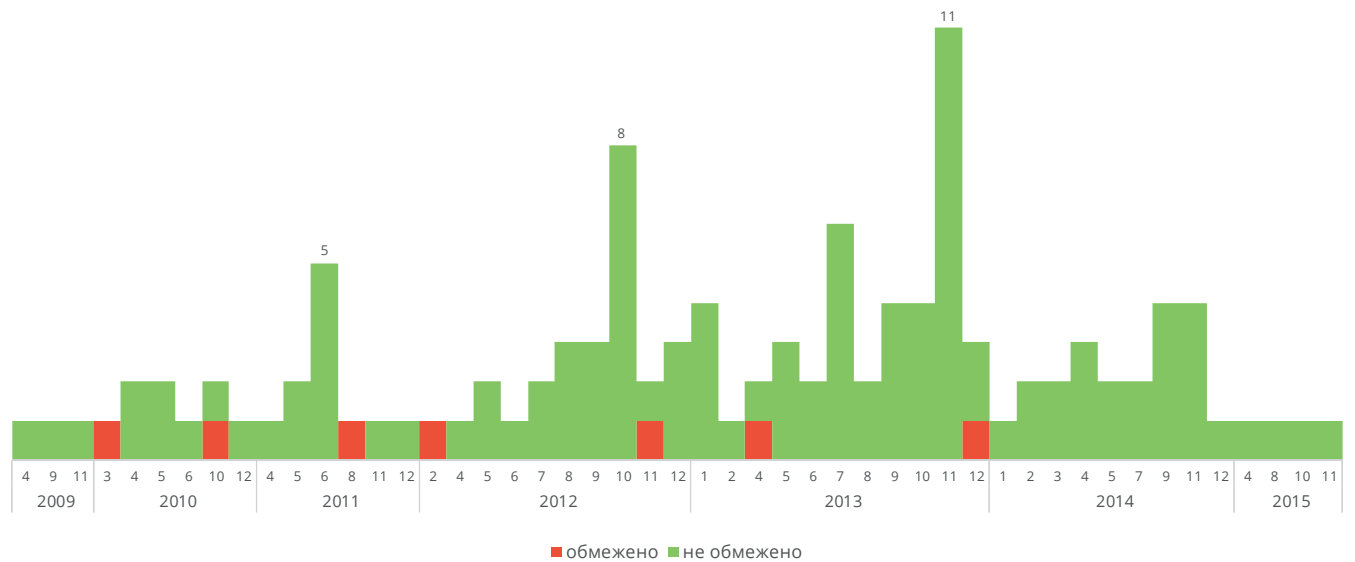
Діаграма 14

Обмеження чи не обмеження мирних зібрань, апеляційна інстанція
місяці, 2009-2015 рр.

Діаграма 15

Обмеження чи не обмеження мирних зібрань, касаційна інстанція
місяці, 2009-2015 рр.

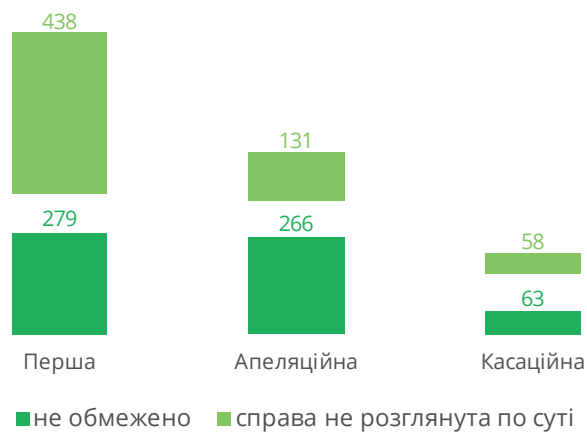
При цьому, важливо мати на увазі, що умовно “позитивні” рішення (право на мирне зібрання не обмежено) складаються із двох основних груп чи типів рішень:

- не обмежено (у результаті розгляду справи по суті було відмовлено у задоволенні позову про обмеження права на мирне зібрання);
- справа не розглянута по суті (включає в себе такі варіанти резолютивних частин як “закрити провадження”, “залишити без руху”, “залишити без розгляду”, “заяву / скаргу повернути”).

Їхнє співвідношення серед рішень, ухвалених у різних інстанціях, коливається від 30% випадків, коли справу не розглянули по суті — в апеляційній інстанції до 61% у першій інстанції.

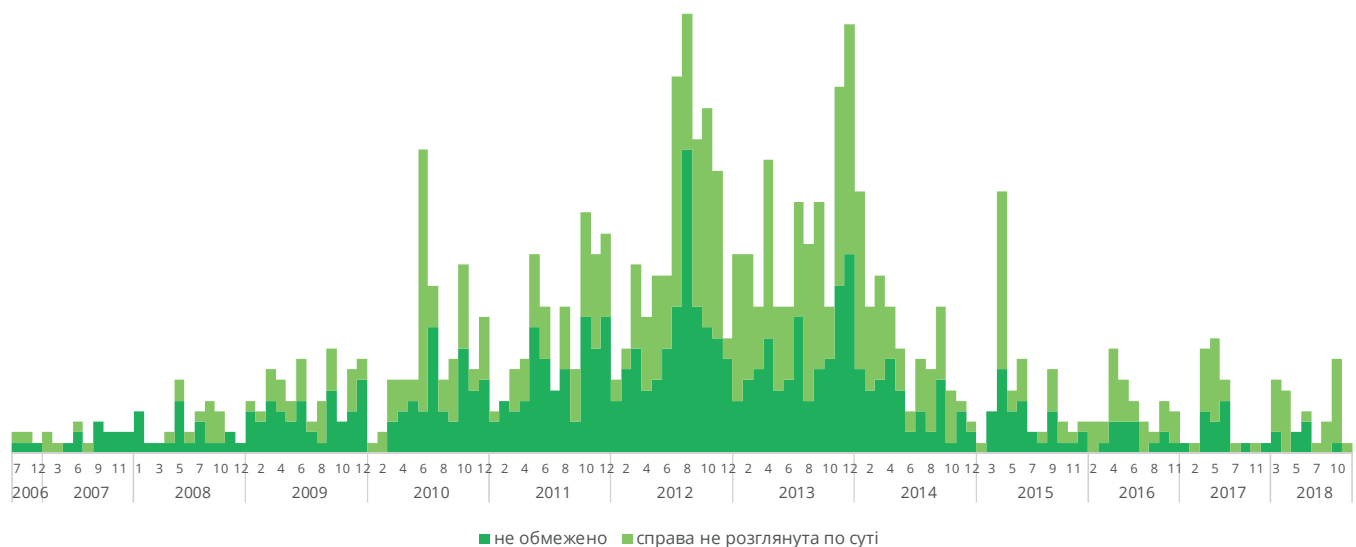
Діаграма 16

Рішення, що не обмежували мирні і зібрання, і де справа не була розглянута по суті

Діаграма 17

Розподіл судових рішень за типом “не обмеження” мирних зібрань усі інстанції, усі регіони, місяці, 2006-2018 рр.

Обмеження мирних зібрань у регіонах

Діаграма 18

“Обмеження” та “не обмеження” мирних зібрань за регіонами України
перша та апеляційна інстанції, усі регіони, 2006-2018 рр.

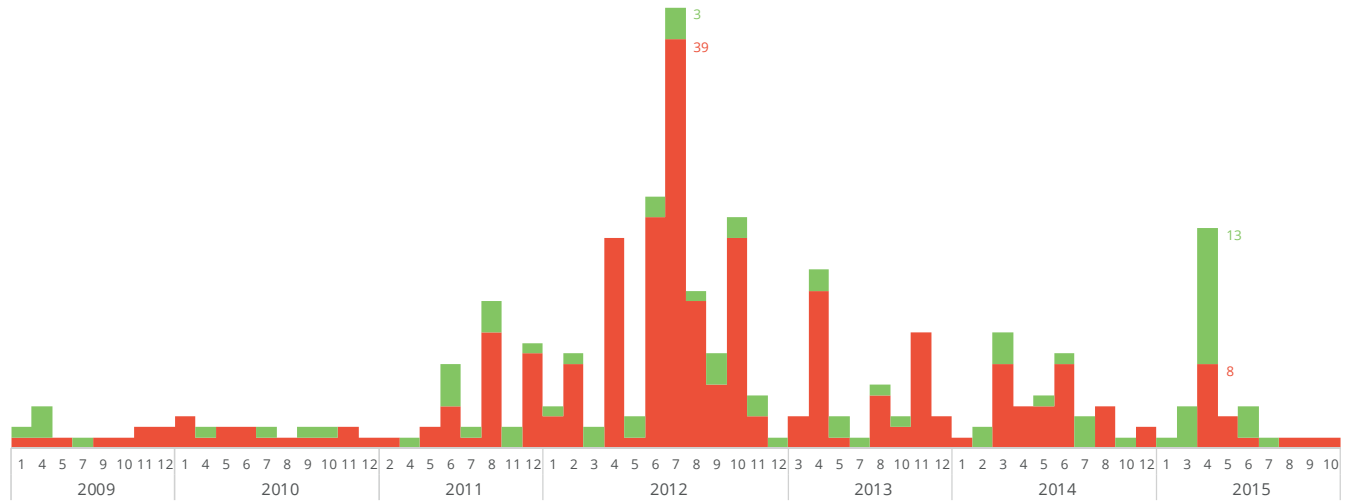

Як видно із попередньої діаграми (на якій не показано рішення, ухвалені у касаційній інстанції, адже вони всі були ухвалені у м. Києві, що спотворило б картину міжрегіонального порівняння), частка позитивних та негативних рішень щодо мирних зібрань суттєво відрізняється від регіону до регіону.

Так, у Харківській області майже дві третини рішень були обмежувачими щодо свободи мирних зібрань, а у м. Києві таке співвідношення — майже 50/50. Цікаво відзначити, наскільки різними є співвідношення у АР Крим та у м. Севастополь.

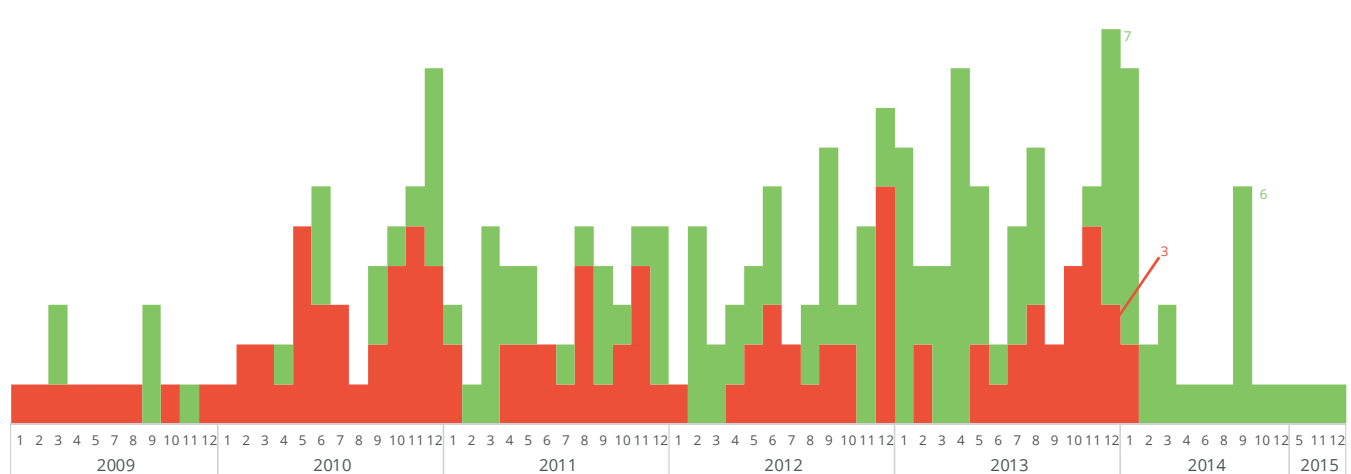
Діаграма 19

“Обмеження” та “не обмеження” мирних зібрань, Харківська область
місяці, 2009-2015 рр.

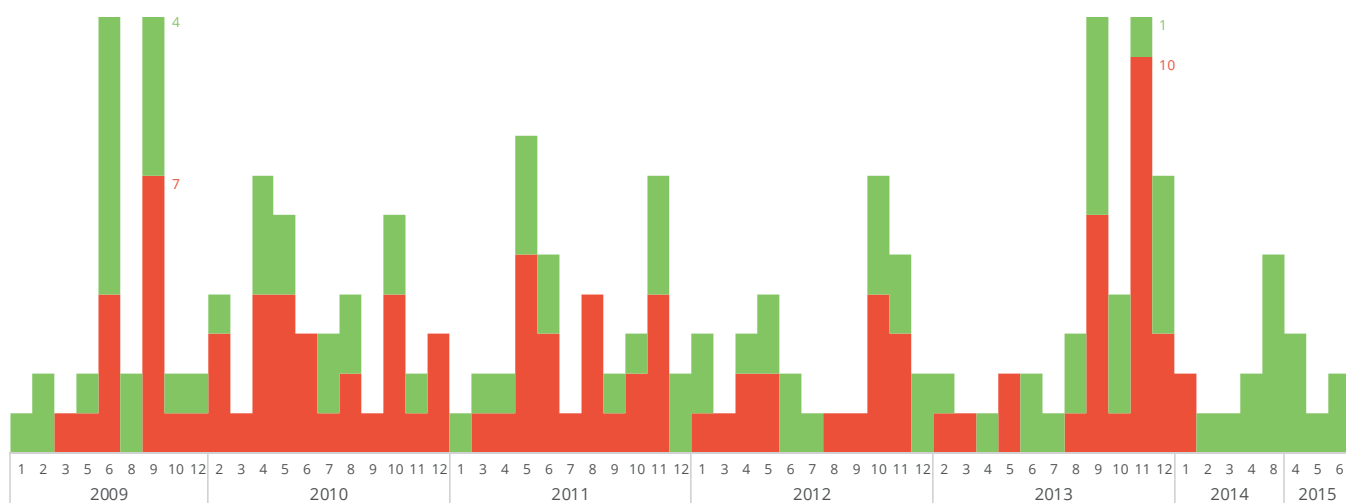
Діаграма 20

“Обмеження” та “не обмеження” мирних зібрань, м. Київ
місяці, 2009-2015 рр.

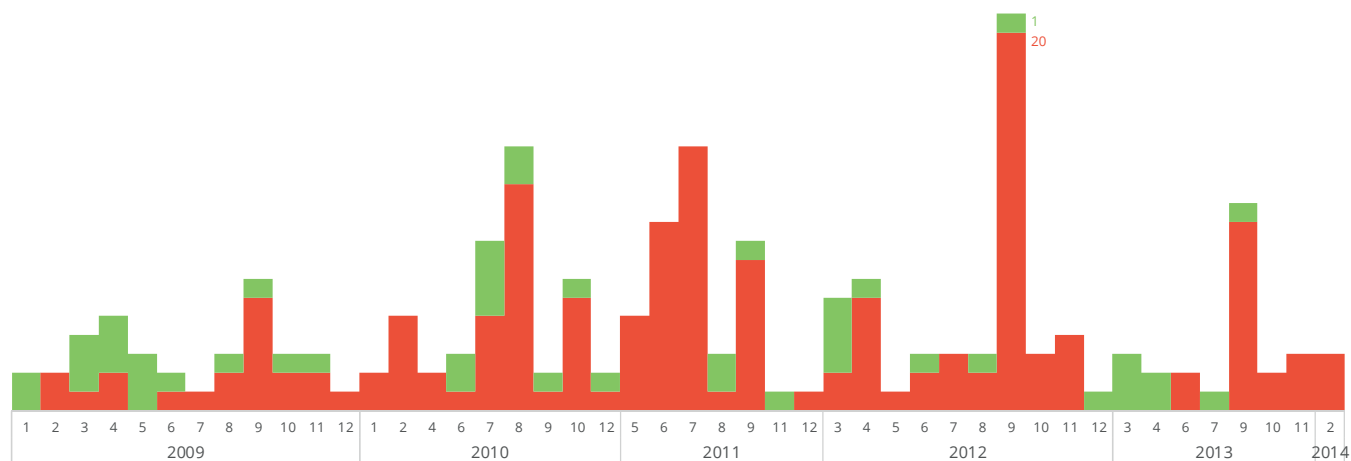
Діаграма 21

“Обмеження” та “не обмеження” мирних зібрань, Дніпропетровська область
місяці, 2009-2015 рр.

Діаграма 22

“Обмеження” та “не обмеження” мирних зібрань, Автономна Республіка Крим
місяці, 2009-2015 рр.

Політичні партії

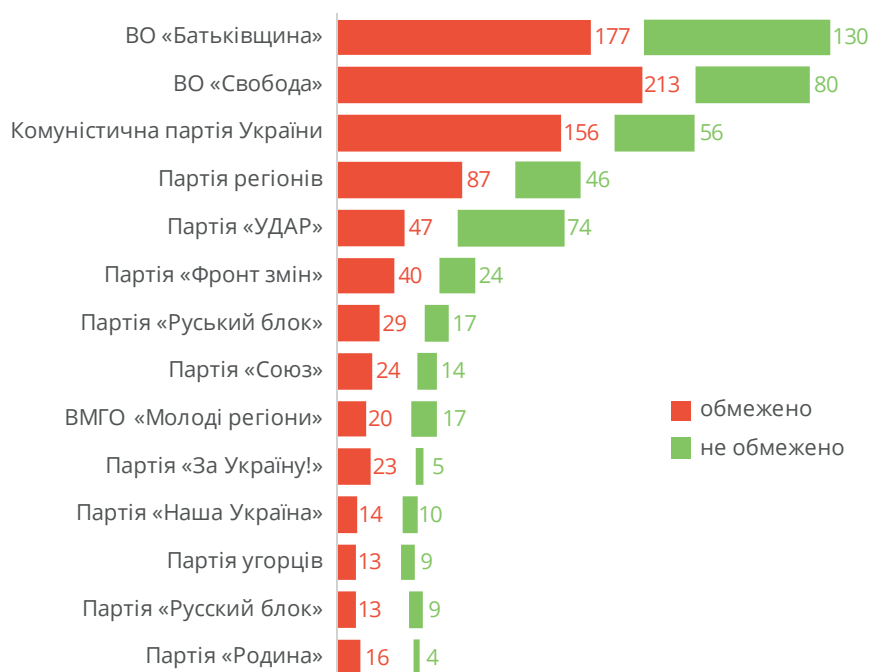
У досліджуваних судових рішеннях щодо обмеження свободи мирних зібрань стороною провадження виступають також і політичні партії.

Дослідження текстів рішень дозволило виявити кількість справ, у яких розглядається питання обмеження проведення мирних зібрань за участі тих чи інших політичних сил.

Діаграма 23

“Обмеження” мирних зібрань для різних політичних партій

всі інстанції, 2006-2018 рр.

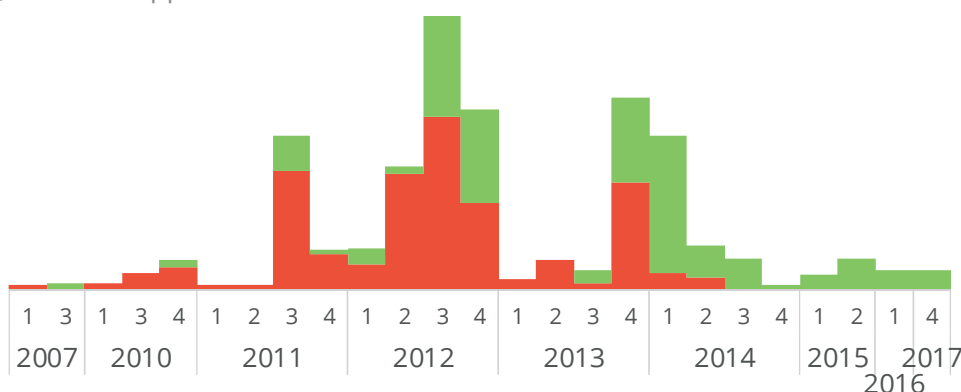

Партія “Удар” виявилася єдиною (серед обраних партій, для яких виявлено 20 або більше згадок у судових рішеннях), чиї мирні зібрання судами були частіше (більше) не обмежені, аніж обмежені. Також слід відзначити, що Всеукраїнське об’єднання “Свобода” виявилася політичною партією, якій найчастіше забороняли проведення мирних зібрань.

Діаграма 24

Рішення щодо мирних зібрань, ВО “Батьківщина”

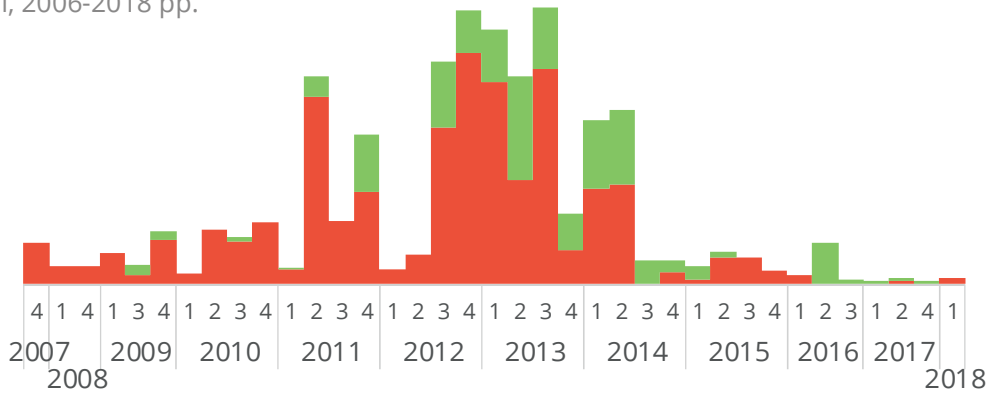
всі інстанції, 2006-2018 рр.

Діаграма 25

Рішення щодо мирних зібрань, ВО "Свобода"

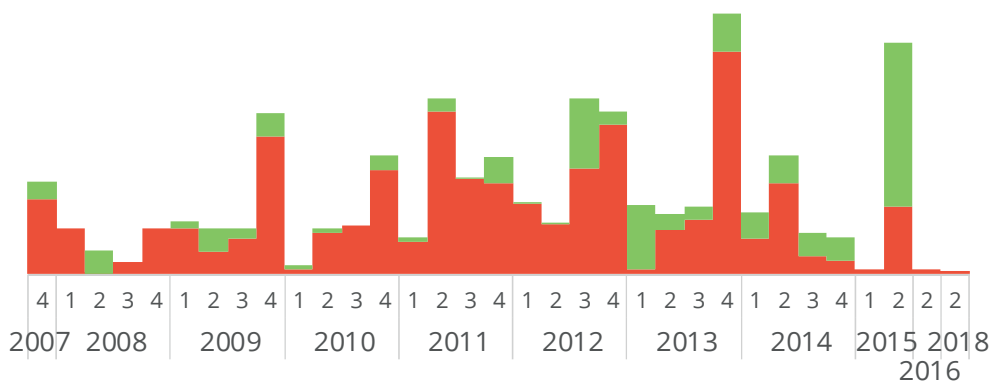
всі інстанції, 2006-2018 рр.

Діаграма 26

Рішення щодо мирних зібрань, Комуністична партія України

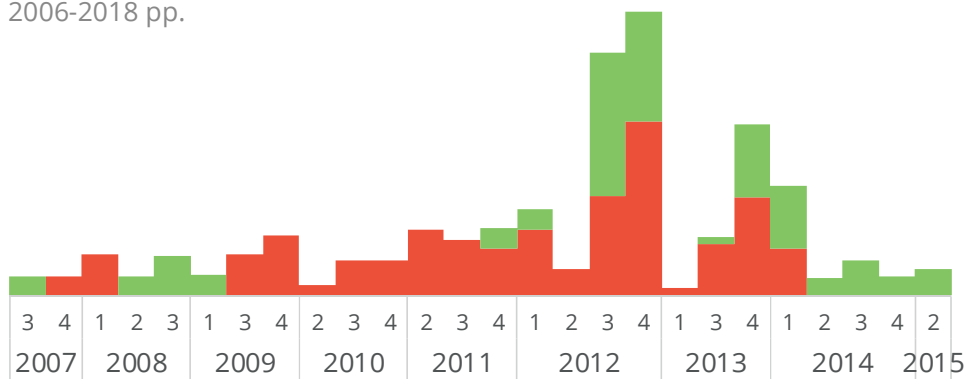
всі інстанції, 2006-2018 рр.

Діаграма 27

Рішення щодо мирних зібрань, Партія регіонів

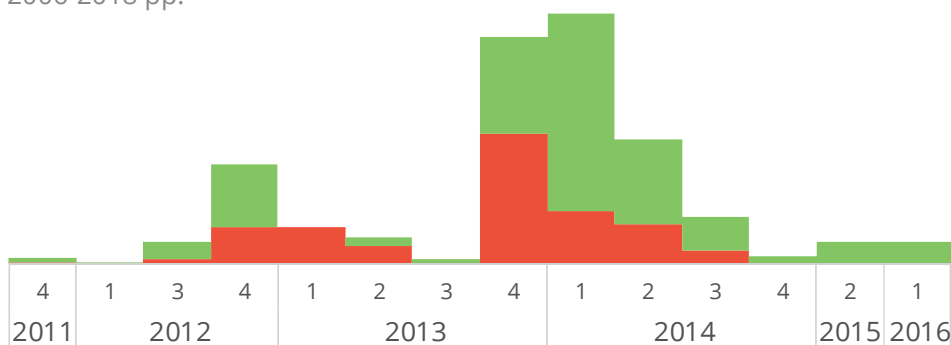
всі інстанції, 2006-2018 рр.

Діаграма 28

Рішення щодо мирних зібрань, Партія "Удар"

всі інстанції, 2006-2018 рр.

Радянська спадщина

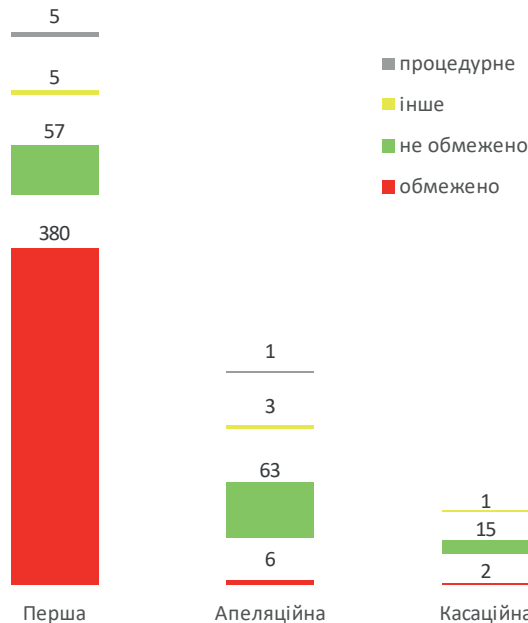
Незважаючи на те, що держава з назвою “СРСР” припинила своє існування ще у 1991 році, суди в Україні продовжують посилалися у своїх рішеннях на Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР»

Усього таких рішень у масиві було виявлено 538. Із них 6 рішень були процедурними, 9 — належать до категорії “інше”. Тобто, решта 523 рішення стосувалися або обмеження, або не обмеження мирних зібрань.

Діаграма 29

Рішення, у яких було згадано Указ Президії Верховної Ради СРСР

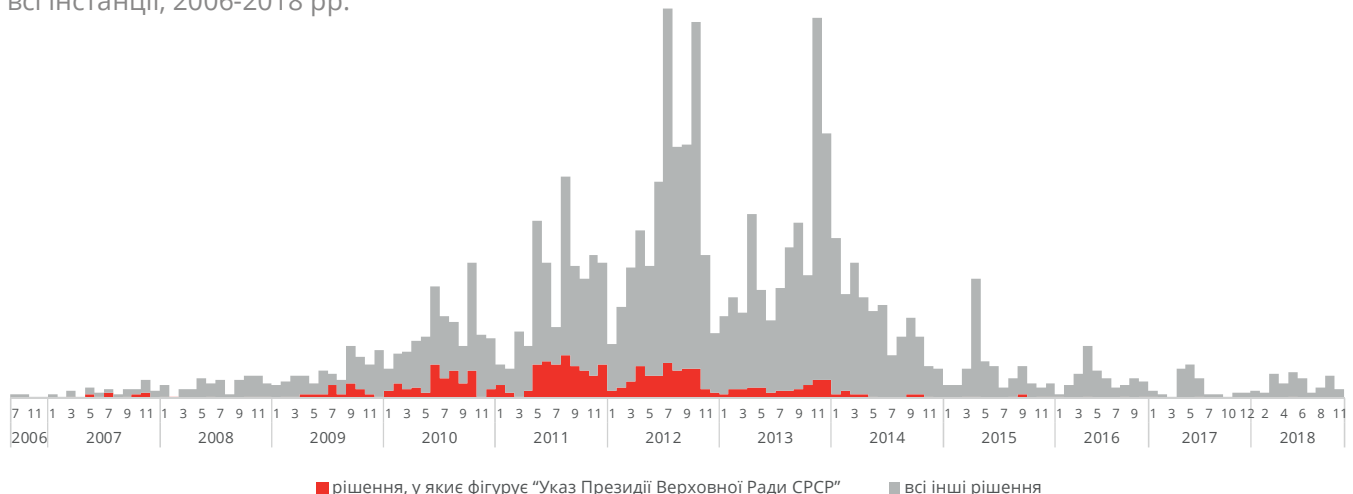
всі інстанції, 2006-2018 рр.

Діаграма 30

Динаміка рішень, у яких було згадано Указ Президії Верховної Ради СРСР

всі інстанції, 2006-2018 рр.

Розглянемо, як розподілялися згадки про “Указ” у судових рішеннях за регіонами.

Діаграма 31

Регіональний розподіл рішень, у яких було згадано Указ Президії Верховної Ради СРСР

Перша та апеляційна інстанції, 2006-2018 рр.

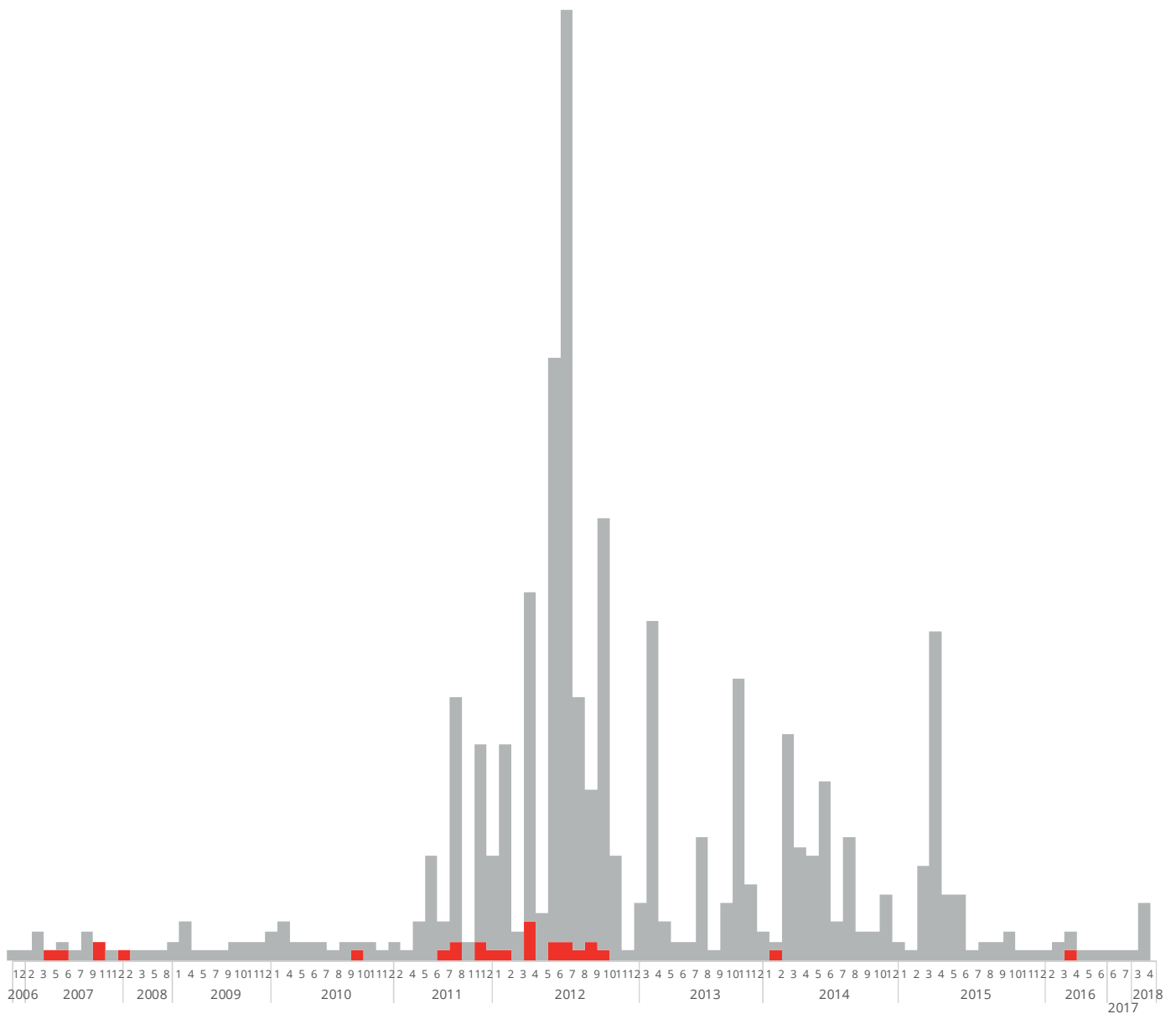

Так, у деяких регіонах частка рішень, у яких містилося посилання на Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР», сягала чверті, а іноді й більш ніж третини усіх рішень, що стосувалися мирних зібрань (як от, наприклад, в Автономній Республіці Крим — 36% всіх рішень). На наступних сторінках представлено діаграми часового розподілу таких рішень для чотирьох регіонів: м. Києва, Харківської та Дніпропетровської областей, Автономної Республіки Крим.

Діаграма 32

Рішення, у яких було згадано Указ Президії Верховної Ради СРСР, Харківська область

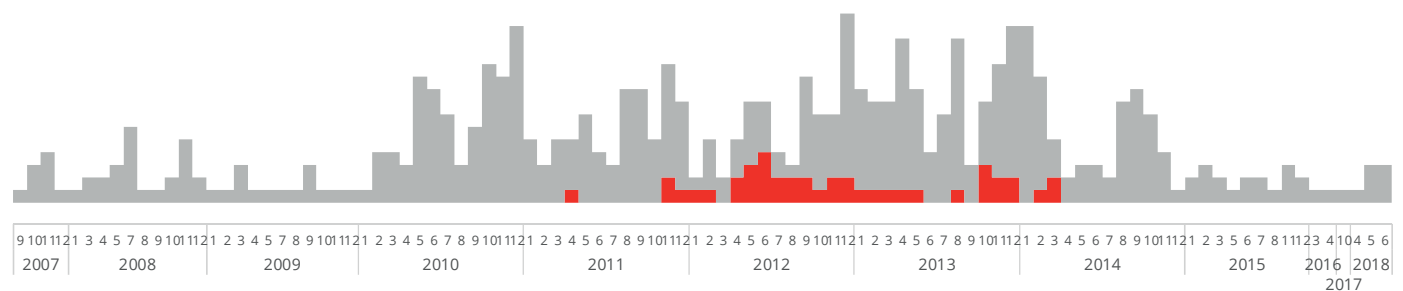
Перша та апеляційна інстанції, місяці 2006-2018 рр.

Діаграма 33

Рішення, у яких було згадано Указ Президії Верховної Ради СРСР, м. Київ

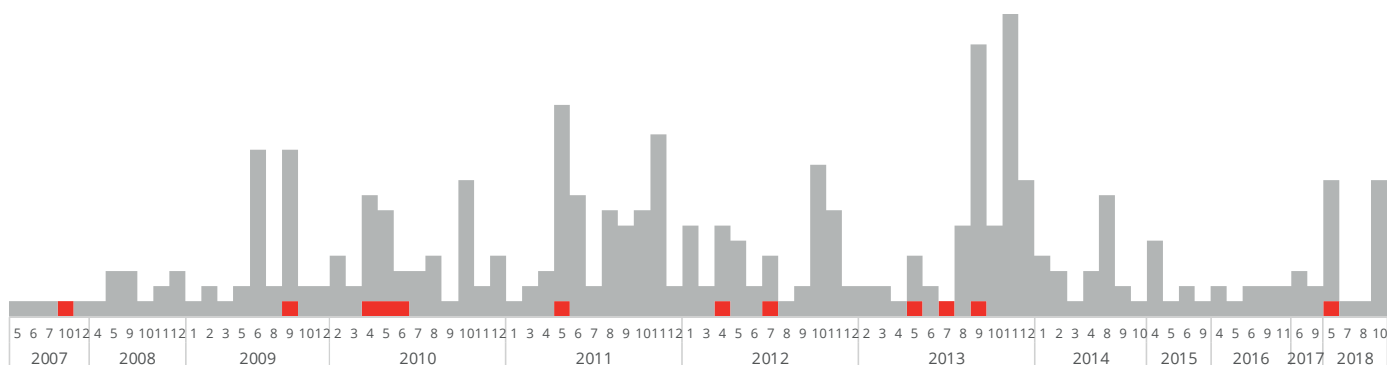
Перша та апеляційна інстанції, місяці 2006-2018 рр.

Діаграма 34

Рішення, у яких було згадано Указ Президії Верховної Ради СРСР, Дніпропетровська область

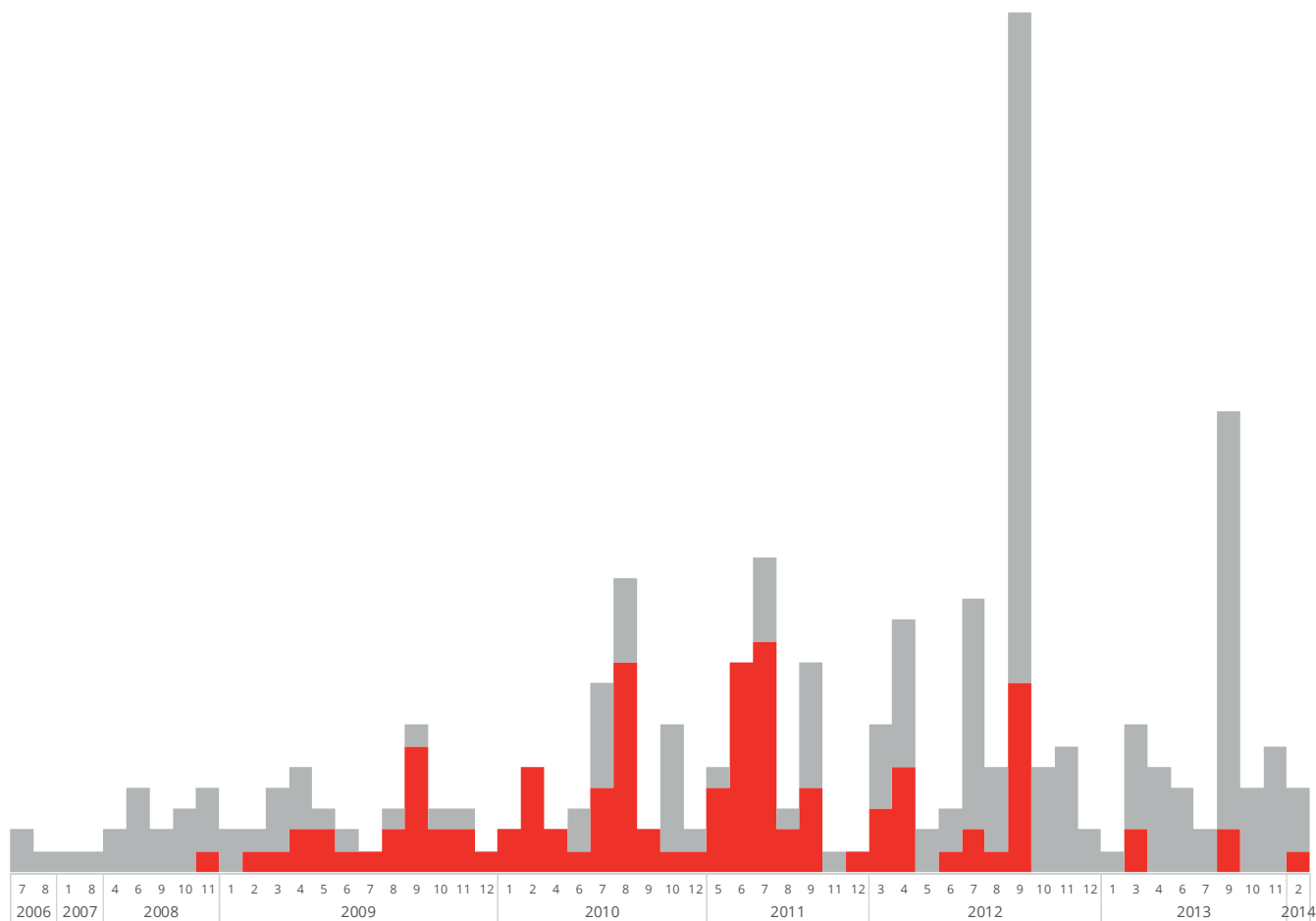
Перша та апеляційна інстанції, місяці 2006-2018 рр.

Діаграма 35

Рішення, у яких було згадано Указ Президії Верховної Ради СРСР, Автономна Республіка Крим

Перша та апеляційна інстанції, місяці 2006-2018 рр.

І так, абсолютна більшість судових рішень, у яких фігурував Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР» мали обмежувальний характер щодо мирних зібрань.

Діаграма 36

Як рішення, у яких було згадано Указ Президії Верховної Ради СРСР, обмежували або ні право на мирні зібрання

Всі інстанції, місяці 2006-2018 рр.

Під час аналізу виявлено також випадки, коли громадяни та громадські організації оскаржували в судовому порядку накази МВС, рішення міських рад та інших органів, які регулювали питання проведення мирних зібрань. Таких судових рішень було 57.

Цитати із деяких судових рішень

заборонити вільній професійній спілці інженерно-технічних працівників ДАП «ОСОБА_1 авіалінії» 12.04.2012 року з 10.00 год. до 14.00 год похоронної ходи з відправкою панахиди по державному авіапідприємству «особа_1 авіалінії» (Львівська міська рада проти вільної професійної спілки інженерно-технічних працівників)

Однак, зазначений вище Указ (№ 9306-XI — ред.) суперечить Конституції України, оскільки передбачає дозвільний характер проведення мирних зібрань і взагалі стосується про їх проведення у неіснуючій державі «СРСР» (Київський апеляційний адміністративний суд, Дніпропетровський апеляційний адміністративний суд)

новий склад суду неможливо утворити в зв'язку з тим, що суддів Омельченко І.І., Мороз Т.М. виключино з автоматичного розподілу внаслідок розгляду «важкої справи» (Кобеляцький районний суд Полтавської області, орфографія збережена)

заборонити ініціативній групі громадян в особі ОСОБА_2 після проведення пікету у будівлі Севастопольської міської державної адміністрації 11.02.2014 року з 14-00 до 15-00 год. розміщення намету з використанням для освітлення бензогенератора 2,5 кВ, для обігріву — бочка та дрова (Ленінська районна державна адміністрація м. Севастополя проти ініціативної групи громадян)

ВИСНОВКИ

Проведений статистичний аналіз яскраво демонструє, що аномально високий сплеск рішень про заборону мирних зібрань відбувся протягом 2012-2013 років, і загалом співпав із «правлінням» Віктора Януковича. У подальшому з 2015 року відбувається суттєве зменшення загалом кількості справ щодо обмеження права на мирні зібрання та як наслідок і кількості рішень про заборону мирних зібрань.

Безумовним лідером за вказаною категорією та за кількістю рішень про заборону мирних зібрань є Харківська область. Суттєво менше такого роду справ у м. Києві та Дніпропетровській області, які займають друге та третє місце за кількістю вказаних справ.

Цікаво, що більшість справ, де не було обмежено право на мирне зібрання, не були розглянуті по суті, а відповідні позови були залишені без руху, без розгляду, що свідчить про зловживання органів місцевого самоврядування своїм правом на звернення до суду.

Найчастіше використання посилань на Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР» відбувалося у період протягом 2010-2012 років. Найчастіше цим актом користувалися суди в Автономній Республіці Крим.

Проте, незважаючи на те, що у 2013 році Європейський суд з прав людини у справі «Веренцов проти України»³ встановив, що вказаний Указ є несумісним з самою суттю свободи зібрань, навіть після Революції Гідності трапляються одиничні випадки використання цього Указу для обмеження права на мирні зібрання. Наприклад, у 2016 році Черкаський окружний адміністративний суд використав⁴ посилання на Указ у якості обґрунтування свого рішення.

³ Справа «Веренцов проти України» (Заява № 20372/11), https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_945/print1481201059579060

⁴ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54952265>

Методологія

Методологія складається з наступних етапів:

1. Отримання та відбір текстів судових рішень
2. Обробка рішень
3. Аналіз текстів рішень

Отримання та відбір та текстів судових рішень

Державна судова адміністрація України (ДСА) має оприлюднювати Єдиний державний реєстр судових рішень у формі відкритих даних, як того вимагає постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.15 №835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних». Зараз у формі відкритих даних оприлюднюються лише метадані кожного рішення (унікальний ідентифікатор рішення в метаданих рішень, номер справи, дата постановлення, ПІБ судді, код суду тощо) та посилання для завантаження рішень у форматі RTF (іноді HTML) на кожен файл окремо.

Відповідно до цілей дослідження для аналізу на першому кроці було відібрано рішення, що відповідають наступним критеріям:

1. Документи з датою постановлення в межах 01.01.2016 - 31.12.2018.
2. Категорія справи має відповідати одній з нижченаведених:
 - справи про обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання (3003)
 - справи про усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання (3004)
 - обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання (5570)
 - усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання (5571)
 - органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання (5786)
 - про усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання з боку органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, повідомлених про проведення таких заходів (10921)
 - органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання (11898)
 - встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань (40034)
 - усунення перешкод та заборону втручання у здійснення свободи мирних зібрань (40035)
 - спори за зверненнями суб'єкта владних повноважень, у тому числі їх органів на місцях (11100)
 - про обмеження проведення заходів, передбачених статтею 39 конституції України (збори, мітинги, походи і демонстрації) (11101)
 - проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій; протидії діяльності товариств, установ, інших організацій, які посягають на конституційний лад та права і свободи громадян (12306)
3. Форма судочинства — адміністративне

Враховуючи, що по частині судових документів у масиві відкритих даних ДСА поле «Код категорії справи» не заповнено, на другому кроці до критеріїв відбору було додано також інші форми судочинства — господарське, цивільне, кримінальне, адмінправопорушення, за умови, що такі рішення містять в своєму тексті слова «мирних зібрань». За допомогою пошукової форми веб-інтерфейсу сайту Єдиного реєстру судових рішень було визначено перелік унікальних ідентифікаторів судових рішень, що відповідають цим додатковим критеріям, після чого із масиву відкритих даних було відібрано посилання для завантаження документів з цими унікальними ідентифікаторами.

Як показали згодом результати аналізу, значна частина рішень, текст яких містив слова «мирні»

та «зібрання» в усіх формах, стосувалася розгляду справ, що не стосуються предмету дослідження, наприклад:

- стягнення коштів
- справи щодо пенсійного забезпечення та субсидій
- справи за участю міграційної служби
- грошова компенсація
- справи, пов'язані з оподаткуванням
- піклування та опіка
- спадщина
- справи, що стосуються перевірок ДАБІ
- скасування держреєстрації
- адміністративні справи

Попередня обробка рішень

Попередня обробка рішень аналогічна попереднім етапам і включає в себе очистку рішень — видалення з текстів рішень всіх зайвих елементів форматування, а саме: пробіли на початку та в кінці рядків, зайві пробіли між словами; а також заміну: нерозривних пробілів (символ Unicode з кодом U+00A0) на звичайні, літер латинської абетки, подібних до кириличних за накресленням (а, с, е тощо) на відповідні кириличні.

Попередня обробка також передбачає спробу нормалізації заголовку, що розділяє частини рішення («ухвалив», «постановили»), оскільки часто цей заголовок розріджується пробілами (напр., «у х в а л и в»). Мова судового рішення визначається за наступним алгоритмом: За відсутності літер російської абетки Э, Ы, Ъ або у випадку, якщо їх питома вага менше, ніж 0,5% загальної кількості літер в тексті — мова рішення визначається як українська; За наявності літер російської абетки Э, Ы, Ъ і водночас відсутності літер української абетки І, Є, Ї, або якщо їх питома вага в загальній кількості літер в документі становить менше, ніж 0,5% загальної кількості — мова рішення визначається як російська; В усіх інших випадках мова документа визначається як українська.

Виділення резолютивних частин

Заголовок резолютивної частини (УХВАЛИВ, ПОСТАНОВИЛИ, ВИРІШИЛИ тощо) використано для відокремлення резолютивної частини рішення від решти тексту рішення — текст рішення ділиться на дві частини по тому рядку, який містить заголовок резолютивної частини. У випадках, коли заголовок виокремити не вдалося (наприклад, коли заголовок розріджено пробілами, але не повністю), резолютивною частиною вважається весь текст рішення (на даному етапі дослідження це характерно для окремих думок, які не мають резолютивної частини, а відповідно і заголовку).

Визначення ключових словосполучень для категоризації рішень

Оскільки текст резолютивної частини досліджуваних документів є доволі однотипним, ключові слова, що стосуються мирних зібрань визначалися за допомогою регулярних виразів, без застосування морфологічного аналізу тексту.

Регулярні вирази відповідають сталим формулюванням у тексті судових рішень. Приклади:

- ^.*?заборонити.+?(організацію|встановлення|проведення)?
- ^.*?[ув] задоволенні (адміністративного)?позову (виконавчого комітету)?.+?(міської ради)?.+?відмовити
- ^.*?(адміністративний)?позов (виконавчого комітету)?.+?(міської ради)?.+?задовольнити
- ^.*?обмежити.+?шляхом заборони проведення
- ^.*?обмежити.+?(визначивши|встановивши) місце проведення
- ^.*?обмежити.+[ву] праві на пікет
- ^.*?заборонити.+?пров (едення|одити)
- ^.*?заборонити проведення.+?акції протесту
- ^.*?заборонити.+?мітинг

Усього для опрацювання масиву отриманих рішень було застосовано близько 50 різних регулярних виразів.

